

4. LUKIOKOULUTUS

4.1. Rahoitettava toiminta ja rahoituksen yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan lukiokoulutuksen järjestämiseen. Lupa voidaan myöntää myös ulkomailla järjestettävää opetusta varten. Järjestämisluvassa määrätään kunnat, joissa koulutusta järjestetään, opetuskieli, koulutuksen järjestämismuoto, erityinen koulutustehtävä sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Järjestämisluvan saaneiden kunnallisten ja yksityisten lukiokoulutuksen järjestäjien lisäksi lukiokoulutusta voivat järjestää myös valtion oppilaitokset ja yliopistojen harjoittelukoulut.

Vuonna 2014 järjestämisluvan saaneita kunnallisia tai yksityisiä lukiokoulutuksen valtionosuuden/rahoituksen saajia on 269. Lisäksi lukiokoulutusta järjestetään kolmessa valtion koulussa ja 8 yliopistojen harjoittelukoulussa (normaalikoulussa).

Tässä luvussa käsitellään kunnille, kuntayhtymille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin myönnettävää valtionosuusrahoitusta, joka määräytyy opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen opiskelijamäärän tuloista.

4.2. Yksikköhinnan määräytyminen

Lukiokoulutuksen yksikköhinta on järjestäjäkohtainen. Järjestäjäkohtaiset yksikköhinnat lasketaan lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan pohjalta ja lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta perustuu lukiokoulutuksen keskimääräisiin valtakunnallisiin toteutuneisiin käyttökustannuksiin. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain lukion keskimääräisen yksikköhinnan varainhoitovuotta edeltävän vuoden syys-lokakuussa. Keskimääräinen yksikköhinta vahvistetaan arvonlisäverottomana.

Vuodelle 2014 vahvistettuun keskimääräiseen yksikköhintaan ei ole tehty valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen liittyvän hallituksen esityksen (115/2013) mukaisesti kustannustason muutoksesta aiheutuvia tarkistuksia (indeksikorotusta). Lisäksi lukiokoulutuksen vuoden 2014 rahoitukseen kirjattu 15 miljoonan euron valtionrahoituksen säästö on tehty keskimääräistä yksikköhintaa alentamalla. Vuodelle 2014 vahvistettu keskimääräinen yksikköhinta on 4,1814 prosenttia pienempi kuin vuoden 2013 lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta. Vuoden 2014 lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta on 6425,98 euroa/opiskelija.

4.2.1. Järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan määräytymisen yleiset perusteet

Järjestäjäkohtaisia kunnille ja kuntayhtymille määrättäviä yksikköhintoja porrastetaan koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaina aloittaneiden lukio-opiskelijoiden kokonaismäärän perusteella, kuten jäljempänä tunnusluvun laskennan yhteydessä selvitetään. Yksityisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta on sama kuin sen kunnan yksikköhinta, jossa koulutus pääasiassa järjestetään. Jos kunta ei järjestä lukiokoulutusta, yksityisen lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta

lasketaan samalla tavalla kuin kunnan yksikköhinta. Yksityisten koulutuksen järjestäjien yksikköhintaan lisätään arvonlisäveron osuus, joka vuonna 2014 on 3,71 prosenttia yksikköhinnasta.

4.2.2. Tunnusluvun laskenta

Lukioiden yksikköhintojen laskentaa varten määritellään koulutuksen järjestäjän tunnusluku. Tunnusluku lasketaan lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaina aloittaneiden lukio-opiskelijoiden kokonaismäärän perusteella. Laskennassa käytetään varainhoitovuotta edeltävän vuoden 20.9. tilastointipäivän opiskelijamäärää eli vuoden 2014 yksikköhintoja laskettaessa tilastointipäivän 20.9.2013 opiskelijamäärää.

Mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää lukiokoulutusta sekä suomen- että ruotsinkielellä, niin tunnusluku lasketaan erikseen suomenkielistä ja erikseen ruotsinkielistä koulutusta varten. Koulutuksen järjestäjän tunnusluku on kieliryhmittäin laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärillä painotettu keskiarvo.

Tunnusluku on 100, mikäli koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaina aloittaneiden lukion opiskelijoiden lukumäärä on vähintään 200. Mikäli opiskelijoiden määrä on alle 200 opiskelijaa ja vähintään 60 opiskelijaa, niin tunnuslukua korotetaan opiskelijaa kohti luvulla, joka saadaan kaavasta $0,4 \times (200 - \text{lukiossa opiskelevien määrä})$. Jos opiskelijoiden määrä on alle 60 opiskelijaa, tunnuslukua korotetaan lisäksi luvulla, joka saadaan kaavasta $2,1 \times (60 - \text{lukioissa opiskelevien määrä})$. Tunnuslukua korotetaan kuitenkin enintään luvulla 106.

Jos yksikköhinnan laskennassa korotetun tunnusluvun piiriin kuulunut lukiokoulutus on vuosien 2008-2012 aikana siirtynyt kuntien yhdistymisellä syntyvälle kunnalle taikka koulutuksen järjestämisluvun muutoksella osaksi toisen kunnan tai kuntayhtymän lukiokoulutusta, niin tunnusluku lasketaan edelleen erikseen kullekin entiselle lukiokoulutuksen järjestäjälle. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluku saadaan laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärien painotettuna keskiarvona. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluvun laskenta edellä mainitulla tavalla edellyttää, että korotetun tunnusluvun piiriin kuulunut lukio ja sen tunnusluvun korottamisen edellytykset säilyvät.

4.2.3. Yksikköhinnan laskenta

Lukion yksikköhinta lasketaan kertomalla koulutuksen järjestäjän tunnusluku lukion keskimääräisellä yksikköhinnalla ja jakamalla luvulla 100. Näin saatu yksikköhinta kerrotaan valtakunnallisella tasauskertoimella, jolla tasataan tunnusluvusta aiheutuvien korotusten vaikutus lukion keskimääräiseen yksikköhintaan, koska korotuksilla ei lisätä valtion ja kuntien rahoitusosuutta keskimääräisestä yksikköhinnasta. Vuonna 2014 tasauskerroin on 0,9121992.

Laskentakaava koulutuksen järjestäjän yksikköhinnan laskentaan on seuraava: tasauskerroin (0,9121992) x keskimääräinen yksikköhinta (6425,98) x tunnusluku : 100.

Mikäli lukiokoulutuksen järjestäjän tehtäväksi on määrätty järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa, yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 26 prosenttia ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi korottaa yksikköhintaa erityisen koulutustehtävän perusteella ja/tai muusta erityisestä syystä (harkinnanvarainen korotus). Mahdollinen korotus lisätään tunnusluvun mukaiseen tasattuun yksikköhintaan.

4.2.4. 18 vuotta täyttäneinä opintonsa aloittaneiden yksikköhinta

Mikäli lukion koko oppimäärää suorittava opiskelija on aloittanut opintonsa sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 18 vuotta, yksikköhinta on 58 prosenttia koulutuksen järjestäjälle lukion opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta. Myös tätä yksikköhintaa voidaan korottaa harkinnanvaraisesti, jos opetus- ja kulttuuriministeriö niin päättää. Mikäli tehtävänä on järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa (kansanopistossa), yksikköhintana 18 vuotta täyttäneen opiskelijan osalta käytetään kuitenkin koulutuksen järjestäjän alentamatonta yksikköhintaa.

Esimerkki järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan laskennasta

4.3. Lukiokoulutuksen rahoituksen määräytyminen

Lukiokoulutuksen ennakollinen rahoitus määräytyy edellä mainitulla tavalla opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja varainhoitovuotta edeltävän vuoden lukiokoulutuksen opiskelijamäärän tulosta. Rahoitus lasketaan erikseen aikuiskoulutukseen (18 vuotta täyttäneinä lukiokoulutuksen aloittaneille opiskelijoille) ja muille lukion koko oppimäärää suorittaville opiskelijoille.

Lukiokoulutuksen rahoituksen piiriin sisältyy myös yksittäistä oppiainetta tai yksittäisiä oppiaineita suorittavien opiskelijoiden kurssit. Aineopintojen rahoitus koskee aineopiskelijoiden aikuisille annettavan opetuksen tuntijaon mukaisesti suorittamia lukion pakollisia kursseja ja syventävinä opintoina tarjottuja valtakunnallisia kursseja. Rahoitus ei koske rahoituslain 48 §:n perusteella toisessa oppilaitoksessa päätoimisesti opintojaan suorittavia ja kahta tutkintoa suorittavia opiskelijoita.

Rahoituksen laskentaa ja määräytymistä varten aineopiskelijoiden suorittamat kurssit muutetaan laskennalliseksi opiskelijamääräksi. Laskennassa käytetään lähinnä laskenta-aikaa päättyneen lukuvuoden suoritettujen kurssien määriä. Vuoden 2014 rahoituksen laskennassa käytetään aineopiskelijoiden laskennallista määrää, joka on laskettu aikavälillä 1.8.2012–31.7.2013 suoritetuista aineopiskelukursseista. Suoritettujen kurssien määrä muutetaan opiskelijamääräksi jakamalla lukuvuoden aikana suoritettujen kurssien kokonaismäärä luvulla 15, mikä on aikuisille tarkoitetun lukion kokonaiskurssimäärä 44 jaettuna lukiossa luvulla 3.

Rahoituksen määräytymistä varten aineopiskelukurssien laskennallinen opiskelijamäärä lasketaan yhteen lukion koko oppimäärää suorittavien 18 vuotta täytettyään lukiokoulutuksen aloittaneiden opiskelijoiden määrän kanssa ja saatu opiskelijamäärä kerrotaan yksikköhinnalla, joka on 58 prosenttia koulutuksen järjestäjälle lukion opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta.

Lukiokoulutuksen rahoitus tarkistetaan varainhoitovuoden (tilastointipäivien 20.1.2014 ja 20.9.2014) opiskelijamäärän mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä. Kertojaopiskelijamäärät painotetaan siten, että tilastointipäivän 20.1. opiskelijamäärä painotetaan luvulla 7/12 ja tilastointipäivän 20.9. opiskelijamäärä luvulla 5/12. Myös aineopiskelukurssien laskennallinen opiskelijamäärä tarkistetaan varainhoitovuoden 2014 loppuun mennessä. Laskenta perustuu aikavälillä 1.8.2013–31.7.2014 suoritettujen kurssien määrään.

4.4 Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus

Lukiolakiin (629/1998) sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) ja asetukseen (1766/2009) on lisätty säännökset maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävästä lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Säännöksiä sovelletaan 1.8.2014 tai sen jälkeen alkavan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitukseen. Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta voivat järjestää kaikki ne koulutuksen järjestäjät, joilla on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä lukiokoulutuksen järjestämislupa.

Valmistavan koulutuksen rahoitus määräytyy koulutuksen järjestäjän valmistavaa koulutusta saavien opiskelijoiden määrän ja opiskelijaa kohti määrätyn yksikköhinnan tulosta. Valmistavan koulutuksen yksikköhinta perustuu lukiokoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan. Valmistavan koulutuksen yksikköhinta saadaan kertomalla lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta luvulla 1,21. Valmistavan koulutuksen vuoden 2014 yksikköhinta on 7775,44 euroa /opiskelija.

Niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka ovat aloittaneet lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen jälkeen, kun ovat täyttäneet 18 vuotta, yksikköhinta on 58 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle opiskelijaa kohden määrätystä valmistavan koulutuksen yksikköhinnasta lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

Mikäli tehtävänä on järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa (kansanopistossa), yksikköhintana 18 vuotta täyttäneen opiskelijan osalta käytetään kuitenkin koulutuksen järjestäjän alentamatonta valmistavan koulutuksen yksikköhintaa. Lisäksi yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien valmistavan koulutuksen opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 26 prosenttia ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

4.4.1 Rahoituksen määräytyminen koulutuksen käynnistymisvaiheessa

Mikäli koulutuksen järjestäjä on toimittanut Opetushallitukselle annetun määräajan puitteissa ennakkollisen arvion valmistavan koulutuksen opiskelijamäärästään 20.9.2014, niin silloin koulutuksen järjestäjälle myönnetään valmistavaan koulutukseen opiskelijamääräarvioon perustuvaa ennakkollista valtionosuusrahoitusta syyslukukaudelle 2014. Vuoden 2014 valtionosuusrahoitus tarkistetaan vuoden 2014 lopussa, jolloin laskennassa käytetään koulutuksen järjestäjien valmistavan koulutuksen tilastointipäivän 20.9.2014 todellisia opiskelijamääriä.

Vuoden 2014 aikana valmistavan koulutuksen aloittaneiden koulutuksen järjestäjien osalta vuoden 2015 ennakkollinen rahoitus lasketaan poikkeuksellisesti yhden tilastointipäivän 20.9.2014 valmistavan koulutuksen opiskelijamäärien mukaan.

Vuoden 2015 aikana uutena lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aloittaville koulutuksen järjestäjille myönnetään valmistavaan koulutukseen rahoitusta joko koulutuksen järjestäjän Opetushallitukselle toimittaman opiskelijamääräarvion mukaan tai viimeistään vuoden 2015 valtionosuu- den tarkistuspäätöksen yhteydessä vuoden 2015 lopussa.

Lisätietoja antaa tarvittaessa Sirpa Kesti 029 533 1094.